



Din Irlanda în Egipt, cu păpușile românești

DUBLIN THEATRE FESTIVAL (1–31 octombrie 1994)

Șansa mea și a echipei de artiști din **Cenușăreasa** a fost că un grup de manageri englezi și irlandezi, ce a vizionat spectacolele montate de Silviu Purcărete, s-a hotărât la acest titlu pentru copii. Contract semnat prin UNITER. La finele lui septembrie ne-am luat zborul spre Irlanda.

...Parcă plutim printre ghețari. Norii își schimbă mereu forma. De pe aeroportul din Dublin suntem imbarcați în microbuz și, timp de cinci ore și jumătate, privind căsuțele ca de păpuși, mergem paralel cu River Shannon, cel mai lung râu din Irlanda, și, în fine, ajungem în orașelul Sligo.

Suntem cazați la un mic hotel, Renate Central House, primitor și simpatic, cu gazde admirabile. Mic-dejun copios: ochiuri, jambon prăjit, cârnăciori, unt, pâine, cafea, juice.

Seara, spectacol. O incintă sportivă, unde „băieții noștri”, tehnicienii, s-au descurcat admirabil, găsind soluții adecvate de montare.

La ora 19, prima reprezentație. Sală plină; rumoare, emoții pentru noi. Dar peste numai cinci minute, ne liniștim. Reacții excelente: exclamații de încântare, aplauze.

Apoi, în fiecare zi, câte unul sau două spectacole. Majoritatea spectatorilor sunt adulți!

1 octombrie. Plouă. Plouă îndesat. Era programată o excursie la niște bolovani misterioși, cu alte structuri minerale decât cele pământene. Din cauza ploii și a celor două spectacole programate, s-a renunțat. Păcat!

Seara, nu ne explicăm scăderea numărului de spectatori. Oamenii ce funcționau la sală ne-au informat – și apoi, la hotel, la televizor am văzut și noi – despre catastrofa marină a vasului de croazieră, care s-a petrecut chiar în preajma orașului Sligo. Peste 900 de victime.

Sligo, orașel curat, cu străzi în pantă, în felul său o Sinaia în miniatură. Dar ceva mai modern și mai bogat în magazine.

2 octombrie. De la Sligo – la Dublin. Aici, locuim la Hotel „Belvedere”. La micul-dejun ne întâlnim cu trupa de la Râmnicu-Vâlcea, venită cu **Decameronul**.

Hotel modest, un timp fără apă caldă, uneori fără prosoape.

Jucăm la „Teather Makyn”.

Într-o seară liberă ne-a fost oferită posibilitatea de-a vedea spectacolul unei trupe belgiene de balet, sub direcția și în coregrafia lui Wim Vandekeybus. Balet modern, încercare de teatru total – reușită. Îmbinare a baletului cu film, cu secvențe de actorie și cântec, realizată foarte expresiv. Impresionantă, pregătirea balerinilor care făceau acrobație, balet clasic; în fulgerarea unei clipe deveneau dansatori moderni de înaltă clasă. Decorul, din elemente extrem de simple – frânghii groase –, devenea multifuncțional și expresiv. Frânghiile desenau fie spații de joc, fie un fundal pe care se proiectau alte spații de joc. Decorul, fascinant, era semnat tot de Wim Vandekeybus. Din aceste liane artificiale se formau hamacuri ce susțineau actorii-balerini în postură de manechine. Uimește în spectacol și prezența a doi balerini orbi, care prestau o muncă de înaltă calificare și care te emoționau în plus prin precizia mișcării și integrarea totală în joc. Am fost și sunt obsedați de frumusețea acestui spectacol. Se numea **Her Body doesn't fit her Soul**.

În dimineața liberă am vizitat Christ Church Cathedral, a cărei construcție a început în 1038, St. Patrick's Cathedral din Dublin Castle și Muzeul Național.

Spectacole am dat în preajma Dublinului, în mica localitate Dum Drum, într-o școală. Gazde ospitaliere. Spectatori puțini în prima zi, sală arhiplină în a doua seară. Până au aflat copiii și părinții de calitatea montării noastre. În genere, publicitatea era săracă – dar nu numai pentru noi. Reprezentațiile aveau loc la orele 12 și 18,30. Am profitat de-o zi senină și ne-am repezit cu camionul pentru decor spre malurile mării irlandeze (la 20 km de Dublin) la Bray Wicklow Mountains. Soare, mare și mulți căței zburdând veseli în apa mării.

Alte spectacole, la Dalkey – o localitate mignonă, un miniorășel cochet. Drumul îl parcurgeam cu trenulețul – cam treisprezece stații de la Dublin.

Sala de spectacol, în clădirea primăriei. Înăuntru, ca și afară, era frig. Ne-am plimbat cu plăcere pe străduțele înguste, cu case mici și îngrijite.

Dublinul, oraș foarte întins, cu clădiri masive și mai puțin atractive în primele clipe, devenea, noaptea, feeric și prietenos. Podurile elegante aruncate peste imensul râul Liffey, traficul intens, dar bine organizat.

De nenumărate ori traversam pe culoarea roșie a semaforului, luându-ne după pietonii irlandezi. Consideram asta o ilegalitate; apoi am realizat că așa era concepută circulația – pentru fluidizarea ei. Pe carosabil erau inscripții – „privește în stânga”, iar vizavi scria „privește în dreapta”. Recunosc că asta ne-a ajutat mult în a ne adapta modului de circulație. Acolo, sensul circulației este invers decât la noi.

Teatrul unde jucam, Teather Mathew Hall, fiind cam la 25–30 de minute de hotel și noi parcurgând această distanță doar pe jos, ne-am familiarizat cu această modalitate de circulație. Teatrul era mult în afara centrului comercial. Lângă el, o catedrală care, prin stilul modernist de construcție, devenise o operă de artă arhitecturală. Interiorul, imens, era împărțit prin pereți de sticlă. Aer condiționat. Subtilitatea ogivelor și atmosfera de liniște impresionau și deconectau.

La 16 octombrie, ne-am imbarcat, cu tot cu bagaje, într-un microbuz. Destinația: orașul Derry, la 243 km de Dublin. Granița cu Irlanda de Nord am trecut-o fără nici un incident. Am poposit la sediul poliției ca să ne mai dezmoșim.

În Londonderry am fost cazați la Oakgrive Manor International Youth Hostel, plasat lângă River Foyle, aproape de teatru, situat în centru. Orașul e, practic, o insulă înconjurată de râu.

Un parapet lat și înalt, construit în sec. 17 și amintind de zidul chinezesc, desparte cele două tabere religioase între care s-au dus atâtea lupte, cu atâtea victime. Am vizitat primăria orașului, un edificiu maiestuos; refăcut până acum de două ori aproape în întregime, din cauza bombelor amplasate chiar în incinte. Dar de câteva luni e liniște, lumea își vede de treabă, iar noi ne-am văzut de spectacole la teatrul Rialto Entertainment Centre. Clădire frumoasă, retrasă, cu sală și cabine elegante, bine întreținute.

...Și așa a mai trecut o săptămână de muncă și plimbări. La 23 octombrie, la trei dimineața, cu micul microbuz, am pornit-o spre aeroportul din Dublin. Șoferul ne-a făcut însă o surpriză. A oprit mai întâi acasă la el, oferindu-ne un mic-dejun intim.

Am decolat. Am aterizat la Londra, unde trebuia să parcurgem, alergând (la propriu), distanțe apreciabile pentru a schimba avionul (și când mai ai și-un bagaj de mână mai dolofan...). Dar totul e bine, când se termină cu bine.

Aerul nepoluat, verdeț... verde, oile ca niște bulgări aurii, vacile bine hrănite și oamenii agreabili cu care întri în contact, succesul,





evident, fac ca Irlanda să rămână o amintire de neșters.

După spectacolul de balet al belgienilor, eu și colegile mele am dat telefoane acasă, la familii – și directoarei Mihaela Tonitza – să informăm cum se desfășoară spectacolele, cum sunt spectatorii și cum e Irlanda. Am fost anunțate, la telefon, că vom întreprinde, la jumătatea lunii noiembrie, o călătorie de o săptămână la Cairo, în Egipt. Și, la 15 noiembrie, am participat la „Zilele României în Egipt” ca soli ai culturii.

Iată-ne, deci, zburând iar. Spre Cairo. Se aflau în avion d-l Marin Sorescu – ministru al culturii –, d-l Doboș de la radio, „comentator de politică internațională,” formația muzicală „Trio Aperto”, d-l I. Boca, pictor reputat (din Bacău), d-na Marina Constantinescu, reprezentând Editura Video, și noi, „Țândărică”, cu **Cenușăreasa** noastră. Am aterizat la patru și jumătate dimineața.

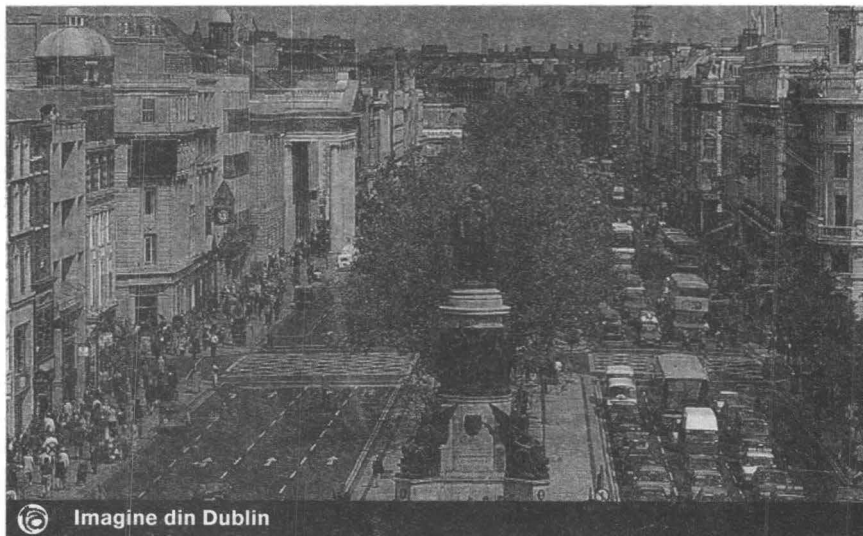
*

Sala „El-Hanaguer”, modern construită, cu scaune confortabile, lumini computerizate; scena, nu prea mare, dotată cu multe ștangi și proiectoare. Un fundal negru. În timp ce vizitam cabinele, fundalul a fost ridicat. Reintrând pe scenă am avut impresia că văd sala într-o oglindă. Era continuarea sălii, cu aceeași configurație și același amplasament. Deci o formulă de teatru... rond.

Holul teatrului, spațios, cu o cofetărie unde puteai să și mănânci, nu inspira prea multă simpatie, din cauza tubului foarte mare al instalației de aer condiționat.

Gazdele noastre, foarte ospitaliere, ne-au dus să vizităm Muzeul de artă modernă, construcție nouă, cu trei niveluri, dar nu cu trepte, ci în pantă spiralată, cu spații imense între tablouri și cu multă lumină. Am reținut din fugă picturile lui Mohamed Nagy Salam Taher (1912), Margeret Makhlah, Engy Aflatoon (Platon) (1924–1989) care mi-a și plăcut cel mai mult, amintindu-mi întrucâtva de pictura naivă, pentru care eu am o mare slăbiciune. Tabloul reprezenta desfășurarea muncii pe trei dimensiuni (ce semnifica munca în acord cu anotimpul). Am fost și la Muzeul de Egiptologie, cu un ghid de limbă franceză. În miniatură, aici, piramidele din Giza. Descoperirea lui Toutankhamon în 1922, la Luxor, faraon mort la 17 ani. Mumia lui Toutankhamon, îmbrăcată în aur, încrustată cu pietre prețioase; masca de pe față ajunge până la piept. E din aur masiv. Însemnele regale în mână. Inele sub formă de ceas; scarabeul; cuțite încrustate cu piele și pietre prețioase. Șiraguri de lapis-lazuli. Peste mumie e așezată o cutie din lemn aurit, ca s-o protejeze. Alături, vasele-miniaturi (circa 40 cm înălțime) din aur masiv, căptușite cu alabastru. Aceste patru vase erau introduse într-o casetă de lemn aurit, pe fiecare latură ea fiind păzită de un zeu.

Sunt expuși zei, soldați, paturile care urmau să poarte sufletul pe celălalt tărâm. Patul leilor, al hipopotamilor cu limbi din ivoriu colorat, corp de leopard și coadă de crocodil; apoi patul discurilor solare, cu capete de vaci, iar între coarnele lor – sorii. Șezlongul de vânătoare și plimbare, vase de alabastru ce conțineau parfum, vasul pentru iluminat, cu abajur sculptat, reprezentând chipul faraonului și cel al soției sale.



Tronul de aur masiv al lui Touthankhamon. Mumia lui Ramses al II-lea, cea a lui Ramses al V-lea, mumii de regine.

Seara – inaugurarea festivă a „Săptămânii culturii românești” în Egipt. Sala El-Hanaguer, plină de oficialități și invitați. Deschiderea a făcut-o ministrul culturii din Egipt, cunoscut artist plastic. A vorbit apoi dl. Marin Sorescu, ministrul culturii din România, care a și recitat din lirica sa atât de spirituală și a avut parte de o interpretare remarcabilă în limba arabă, a actriței de teatru și film Ragda. O artistă frumoasă, înaltă, subțire, blondă, cu un glas rezonant și o dicțiune impecabilă. S-au produs apoi cei trei tineri muzicieni: Dolores Chelariu – pian, Dan Avramovici – clarinet, Ladislau Csendes – vioară, violă, în formația numită „Trio Aperto”, fondată în 1991. La deschidere au interpretat George Balint („Rhoë”), Dan Dediu („Mikrobenmusik”) și Max Bruch („Melodie românească”). În celelalte seri au avut în repertoriu Mozart, Schumann, Bruch, Stravinski, Bartok, fiind foarte aplaudați pentru finețe și sensibilitate. În aceeași seară, colegii mei Elena și Ștefan Săndulescu au prezentat două numere din spectacolul lor intitulat **Vântură-lume**. În celelalte zile am înfățișat spectacolul nostru cu păpuși **Cenușăreasa**, în regia, scenariul și ilustrația muzicală a lui Silviu Purcărete. Pentru prima dată într-o acțiune peste hotare a participat și Editura Video. În programul ei au fost cuprinse filmele: „Valori ale patrimoniului român”, „România la ora artei moderne. De la Brâncuși la Chirnoagă”, „Teatrul românesc astăzi. Stagiunea 1991–1992” și „Teatrul din Craiova”. D-l Boca a expus pictură și grafică. Exponatele sale sunt produsul unei tehnici mixte, de aplicare a uleiului în strat subțire. A fost prezent cu patruzeci de lucrări dependente una de alta. Reunite, formau o singură temă. Separate, fiecare avea tema sa proprie.

Noi, păpușarii, și trio Aperto am locuit la President Hotel, în insula Zamalek (Cairo înregistrând 20.000.000 locuitori). Insula cuprinde majoritatea complexelor culturale, teatre, muzee, ambasade, cartiere rezidențiale. Hotelul era bun. La restaurant – masă excelentă și serviciu prompt, ireproșabil.

Se spune că orașul Cairo este printre cele mai poluate capitale din lume, din cauza mașinilor prea vechi încă în circulație, a industriei și a prafului din deșert. Presiunea pe coloana de mercur este sub normal, ceea ce contribuia la o oarecare lipsă de energie.

La trecerea spre insula Rhoda, pe Nil, este construit un hotel numit Meridar. Cu terase parcă aruncate peste apă. Extrem de original.

Vizităm moscheea de alabastru, turnul lui Mohamed Ali, orașul vechi, palatul lui Mohamed Ali care, iubind arhitectura franceză, a chemat arhitecți din Franța, ce au construit și decorat clădirea în stil Renaissance. Toate camerele erau împodobite cu candelabre primite de la Ludovic al XV-lea.

Biserica de rit copt, cu muzeul aferent, clădită pe relicve grecești, expuse în muzeu: capiteli, icoane, obiecte de cult, vase din bronz, evanghelii, psaltiri, Vechiul și Noul Testament, scrise cu litere de aur și având desene filigranate.

Biserica Sf. Gheorghe (Sicar – Sfânt), care a fost schingiuit și omorât în timpul domniei lui Domițian, expune tablouri cu Sf. Gheorghe și lanțurile și cătușele cu care acesta a fost maltratat. La nivelul superior, biserica propriu-zisă, unde se oficia slujba și unde preotul ne-a întrebat dacă suntem români; pentru noi a slujit și în limba română. Impresionant.

Reîntâlnirea caldă cu colegii păpușari egipteni. Veneau la fiecare spectacol de-al nostru, ne întrebau de toți colegii pe care-i cunoscuseră în țara noastră, ne aduceau mici atenții. Au sosit și cu echipa tânără de păpușari (peste tot există echipe de tineri și de bătrâni).

Emoționantă și caldă a fost și reîntâlnirea Nagy Shaker, pictor, profesor la Academia de Arte Frumoase, regizor, scenarist. Acum 20 și... ceva de ani a montat, la București, spectacolul-poem cu păpuși **Copilul și Clocârlița**, în care am deținut rolul principal. A venit să ne salute cu întreaga lui clasă de viitori scenografi (sau pictori).

Într-o seară ne-a oferit o cină pe Nil. Pe un vas; dar vasul era stabil și adăpostea unul dintre cele mai elegante și scumpe restaurante, cu săli diverse, baruri și condiții de hotel de lux. A fost o seară fermecătoare, cu discuții spirituale, în esență păpușărești. Nagy și soția sa erau demni și modești, cum le stă bine marilor artiști.

Programul cultural organizat de gazde fiind amplu, plus spectacolele pe care le prezentam, ca să reținem mai bine orașul și frumusețea lui, seara, în grupuri de trei-patru, porneam de-a lungul râului mărginit de

plante exotice, dar orânduite cu grijă, nu lăsate la voia întâmplării. Ele dădeau orașului un accent de civilizație. Toate edificiile centrale, înalte, luxoase, elegante, se întind pe kilometri întregi. Sigur, contrastau cu sărăcia din orașul vechi și cu periferia, dar ne încântau privirile.

Sâmbătă 19 noiembrie, înainte de a pleca spre Alexandria, oficialitățile orașului, în frunte cu ministrul Culturii, ne-au oferit un prânz pe un vas ce ne-a plimbat două ore pe Nil. Eleganța vasului, solistul vocal care ne-a cântat și în limba română, soarele strălucitor și laudele primite pentru spectacole și acțiunea noastră culturală ne-au creat o stare agreabilă.

La întrebările adresate d-lui ministru Sorescu, domnia-sa mi-a declarat că a fost fascinat să constate interesul pentru arta românească, manifestat de egipteni.

Cât despre Teatrul „Țândărică”, el venea într-un spațiu pregătit pentru receptarea sa. S-a vorbit mult despre Teatrul „Țândărică”, renumit în lume și, în același timp, părinte al teatrului de marionete și păpuși din Cairo – pe care noi l-am înființat.

La Alexandria am ajuns după trei ore și jumătate. Am fost cazați la Hotelul San Giovanni, pe țărmul Mediteranei. Marea este agitată, stropii ajung și pe terasa noastră de la etajul I. Fiecare prânz se ia în altă sală. Preferăm cina. E mai intimă.

Dimineața, pornim spre Fortul lui Qayet Bai. Clădit în 1477, în stil medieval, pe locul vechiului far. Pereți puternici. Într-o cameră înaltă de 18 m, un mozaic din sec. XIV, refăcut în sec. XIX. Sunt expuse arme, obuze, vase, monede, nasturi de la uniforme militare, alice, busole – toate, găsite în mare, în vasele scufundate în bătălia de la Abukir.

Amfiteatrul roman, în semicerc, cu terase de marmură și o alee ce duce de la amfiteatru spre mare, către mormântul lui Cezarion, fiul Cleopatrei și al lui Cezar.

Muzeul greco-roman, cu relicve nenumărate – statui în marmură, granit roșu. Ramses al II-lea, Alexandru cel Mare, mozaicul cu Alexandru cel Mare. Statuia în lemn a lui Serapis. Apoi statuia lui Marcus Aurelius, cea a lui Septimius Severus, în marmură albă, și Afrodita, o statuie superbă în argint.

După ce am vizitat o parte din aceste obiective am rămas în Centrul Comercial. Apoi am hotărât să mergem direct la sală, unde spectacolul începea la ora 18. Întinerul s-a lăsat însă brusc; am început să intrăm în panică, să alergăm. Senzația că ne-am rătăcit – mai ales văzând cât de repede trece timpul – ne-a speriat. Orașul puternic iluminat, cu mulțimea de oameni ce forfoteau, ne-a derutat. Strada era paralelă cu marea. Am luat-o pe chei, alergând spre fort, reperul nostru pentru teatru. Norocul nostru. În două minute eram în fața teatrului, exact la ora stabilită. Mihaela Tonitza intrase și ea în panică, știind că îndeobște suntem foarte punctuali. Ușurare generală, pregătirea păpușilor... Și a început **Cenușăreasa** noastră care ne-a purtat prin lume și a reunit succese după succese.

Din păcate, în Egipt echipa noastră de păpușari a avut regim de ... Cenușăreasă. Nu ni s-a acordat nici un cent diurnă din partea Ministerului Culturii; nici măcar conducătoarelor noastre, celor două directoare, care au reprezentat Teatrul „Țândărică”. Am fost singurii din toată delegația cu acest regim de copii vitregi. Ne-am simțit umiliți.

Noroc că am avut mare succes. Și că am vizitat această țară bogată în vestigii, leagăn al civilizației, că am putut fi în toate aceste locuri minunate; eu – pentru a doua oară.

Și încă aș mai dori...

BRÂNDUȘA ZAIȚA SILVESTRU



Păpușarii români și Sfinxul egiptean